

PÄLKÄNEEN KUNTA**Tarkastuslautakunta 28.5.2020****ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019****JOHDANTO**

Nykyinen kunnanvaltuusto aloitti toimikautensa 1.6.2017. Valtuustossa on 27 jäsentä.

Kunnanjohtaja Janita Koivisto irtisanoutui 20.11.2018. Uudeksi kunnanjohtajaksi valtuusto valitsi 11.3.2019 HTM Jussi Teittisen. Talousjohtaja Merja Vihtiälä irtisanoutui kesäkuussa 2019. Hänen tilalleen ei ole valittu uutta henkilöä, vaan talousjohtamisesta vastaa hallintojohtaja Anitta Hietaniemi. Kuntaan on palkattu huhtikuussa 2020 taloussuunnittelija Markus Jaakkola. Tekninen suunnittelujohtaja irtisanoutui elokuussa 2019 eikä hänen tilalleen ole palkattu uutta henkilöä.

Koronapandemian vuoksi Suomeen julistettiin poikkeustila kevään 2020 aikana. Valtakunnallisen poikkeustilan vuoksi kokoontumisia on rajoitettu. Mm. kunnantoimisto on ollut suljettuna yleisöltä ja suurin osa henkilökunnasta on ollut etätöissä. Tilintarkastus on tehty etätöinä ja aineisto on toimitettu tilintarkastajalle KPMG Move -palvelun kautta.

Kunnan väkiluvun väheneminen on jatkunut vuodesta 2010. Kunnan asukasluku oli 2019 (Facta-kuntarekisterin väestöjärjestämä) 6424, mikä on 75 asukasta vähemmän kuin edellisellä vuonna. Työttömyystilanne oli Pälkäneellä parempi kuin keskimäärin Pirkanmaalla, mutta huonompi kuin edellisellä vuonna (7,4 %). Joulukuussa 2019 Pälkäneellä työttömien työnhakijoiden osuus oli 8,4 % (Pirkanmaa 9,9 %).

Kuntastrategiaan (2018-2028, hyväksytty 3.5.2018) on kirjattu, että kunnan asukasluku kasvaa 1000 asukkaalla kymmenessä vuodessa. Strategian toteuttamista varten perustettiin neljä työryhmää, joiden raportit ovat olleet kunnanhallituksen käsittelyssä 12.9.2019. Työryhmien työt on selostettu tilinpäätöksen sivuilla 36-38.

Roholan asuntoalueen kunnallistekniikan rakentaminen saatiin päätökseen vuoden 2019 lopulla. Roholan alueen lisäksi tontteja tarjotaan myös Tommolan alueelta. Luopioisten kirkonkylän ViherKostialan alue on saanut hyvän vastaanoton. Alueen 11 tontista kymmenen on myyty. Tällä hetkellä Roholan tonttien myynti ei ole edistynyt lainkaan viime vuoden aikana. Asumisen ja työntekemisen houkuttavuuteen Pälkäneellä panostetaan myös valokuidun rakentamiseen kaikille halukkaille. Vaikka valokuitua rakennetaan koko ajan ja aikataulua on saatu kiinni viime vuoden aikana, niin liittymien myynti ei ole kuitenkaan edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Kunnan talouden tasapainotusohjelma ja strategia vuoteen 2028 asti hyväksyttiin valtuustossa 28.6.2018. Vuoden 2018 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta edellytti, että talouden tasapainotuksen suunnitelmat tulee toteuttaa niin, että tulevien vuosien alijäämäiset vuodet saadaan kääntymään positiivisiksi. Viime vuonna kunnanhallitus asetti 2 milj. euron säästötavoitteet toteutettavaksi vuosina 2020-2022, minkä pohjalle mm. talousarvio vuodelle 2020 ja suunnitelma 2020-2022 perustuvat. Vallitseva poikkeustilanne on kuitenkin vaikeuttanut talouden tasapainoon tähtäviä toimenpiteitä.

Vuoden 2019 tilikauden tulos oli alijäämäinen -674 381,35 €. Poistoeron vähennysten jälkeen tulos on ylijäämäinen 119 362,78 €. Alkuperäinen talousarvio oli 1,3 milj. euroa alijäämäinen sisältäen poistoeron 875.743 €.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ, ARVIOINTIMENETTELY JA KOKOONPANO

Pälkäneen kunnanvaltuusto on kuntalain mukaisesti asettanut tarkastuslautakunnan, toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan toimikausi alkoi 1.6.2017 uuden valtuustokauden alkaessa.

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle. Säännöstä on sovellettu 1.6.2017 alkaen.

Tämän arvioinnin perustana ovat olleet talousarvioissa kunnanvaltuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tarkastuslautakunta on perehtynyt toimielinten päätöksiin. Lautakunnan kuultavana on ollut eri tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Lisäksi tarkastuslautakunta on kuullut vastuunalaista tilintarkastajaa.

Tilikautena 2019 tarkastuslautakunnassa ovat toimineet:

Tiina Kokkola, puheenjohtaja
 Matti Rulja, varapuheenjohtaja
 Raimo Ohtonen
 Elina Lintunen 17.6.2019 asti
 Katja Saarinen 17.6.2019 alkaen
 Jarkko Pihkala
 Heli Puputti 14.2.2019 asti
 Helena Romu 14.2.2019 alkaen
 Veli-Matti Salakka

Tarkastuslautakunnan sihteerinä pitkään toiminut johdon sihteerinä Päivi Nieminen irtisanoutui kunnan palveluksesta kesällä 2019. Sen jälkeen lautakunnan sihteerinä ovat toimineet: hallintoasiantuntija Nella Yli-Sissala vuoden 2019 loppuun asti, kun hän irtisanoutui kunnan palveluksesta. Vuoden 2020 alusta sihteerinä toimi palvelusihteerinä Heli Liesilä vuoden kahdessa ensimmäisessä kokouksessa. Kuntaan palkattiin huhtikuussa uusi hallintoasiantuntija, Helena Niemi, joka on toiminut toukokuusta 2020 lähtien lautakunnan sihteerinä.

Tilintarkastusyhtiöksi kunnanvaltuusto on valinnut 15.5.2017 vuosille 2017-2019 KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:n, jonka päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut KHT, JHT Mari Säynätjoki. Kunnanvaltuusto päätti joulukuun kokouksessa ottaa käyttöön tilintarkastussopimuksen optiovuoden tilikauden 2020 osalta. Sarastia Oy hoitaa kunnan kirjanpidon ja palkanlaskennan

TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Toimintakulut

Vuoden 2019 alkuperäisen talousarvion toimintakulut olivat 43.839.144 € ja muutetussa talousarviossa 44.367.644 €. Tilinpäätöksessä toimintakulujen toteutuma oli 42.737.555 €. (Toimintakulut TP 2018/43.647.122 €.) Säästöä syntyi mm. henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa.

Toimintatuotot

Vuoden 2019 talousarvion toimintatuotot olivat 4.778.637 €. Tilinpäätöksessä toimintatuottojen toteutuma oli 4.884.376 € (102,2%). Toteumaa paransivat mm. erilaiset kertaluontoiset erät, mm. metsän myynti ja pysyvien vastaavien myynti, jotka olivat arviota paljon paremmat.

Verot

Vuoden 2019 talousarviossa verotuloiksi arvioitiin 23.817.000 € ja toteuma tilinpäätöksessä oli 23.392.201 €. Kunnan verotulojen toteuma oli arvioitua pienempi, mutta 1.187.313 € suurempi kuin vuonna 2018. Tuloverojen toteutumia oli 361.122 € arvioitua pienempi ja osuus yhteisöverojen tuotoista 96.685 € arvioitua pienempi. Kiinteistöverotulot toteutuivat 33.007 € arvioitua suurempina. Verokortt uudistus ja ongelmat tulorekisteriin liittyen ovat johtaneet siihen, että kunnille kuuluvia verotuloja viime vuodelta on jäänyt saamatta, ja ne maksetaan vasta tänä vuonna.

Valtionosuudet

Vuoden 2019 valtionosuuksiksi arvioitiin 15.996.240 €. Toteuma tilinpäätöksessä oli 16.263.961 €. Valtionosuudet olivat 275.153 € pienemmät kuin vuonna 2018.

Vuosikate

Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteen arvioitiin 694.633 € ja muutetussa talousarviossa 166.133 € ja toteutuma oli 1.876.779 €. Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat 102,2 %, toimintakulut 96,3 %, valtion osuudet 101,7 %, rahoitustuotoissa ja -kuluissa säästettiin 132.000 €. Vuosikate parani edelliseen vuoteen verrattuna 1.629.177 €:lla, mutta ei riittänyt kattamaan poistoja (2.551.160 €).

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos oli alijäämäinen 674.381 €, josta poistoerojen vähennysten jälkeen ylijäämä oli 119.363 € (TA2019/-1.333.232 €). (Vuoden 2018 tulos oli poistojen jälkeen alijäämäinen 1.490.527 €.)

TOIMINNAN RAHOITUS

Kunnan rahavarat olivat tilikauden alussa 5.248.000 € ja tilikauden lopussa 1.147.000 €. Kassan riittävyys oli 9 pv, kun edellisenä vuonna se oli 38,7 pv.

Kunnan lainakanta tilikauden lopussa oli 10.424.000 € (TP 2018/11.473.000 €), joka on 1.620 €/asukas (TP 2018/ 1.765 €). Uutta pitkäaikaista lainaa ei nostettu tilikaudella 2019.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan koko maan vuoden 2018 keskimääräinen lainakanta/asukas oli 3.309 € ja Pirkanmaalla 2.732 €.

INVESTOINNIT

Kunnan investointimenojen kokonaismääräksi arvioitiin 5.520.000 € ja tulojen 200.000 €.

Investoinneille myönnettiin lisämäärärahaa vuoden aikana 704.000 €. Investoinnit toteutuivat menojen osalta 2.817.000 € ja tulojen osalta 253.000 €.

Vuoden 2019 merkittävin investointihanke oli Roholan kunnallistekniikan rakentaminen, joka saatiin päätökseen vuoden lopulla. Vesihuoltolaitoksen toteutuneet investointimenot olivat 446.000 €, josta 282.000 € koski siirtolinjaa puhdistamolle. Teknisen lautakunnan alaisissa investoinneissa jäi toteutumatta useita hankkeita.

HENKILÖSTÖ

Vuoden 2019 lopussa kunnan palveluksessa oli 252 henkilöä (2018/264), joista määräaikaisia oli vuoden lopussa 44 henkilöä (2018/65). Henkilöstökulut olivat 10.763.353 € (TP 2018/10.840.420 €), joista palkat ja palkkiot olivat 8.331.567 € (TP 2018/8.421.525 €). Henkilöstökulut laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 77.067 €.

TOIMIELIMET

Seuraavasta taulukosta näkyy kuinka eri toimielinten menot ja tulot ovat toteutuneet. Toimielinten on pysyttävä talousarviossa tai pyydyttävä kunnanvaltuustolta ylityslupa.

2.5 Yhteenveto käyttötalouden määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat (tEUR)						Tuloarviot (tEUR)						TA netto	Netto
	ATA	TA muutokset	MTA	Toteuma	Poikkeama	(Poikkeama %)	ATA	TA muutokset	MTA	Toteuma	Poikkeama	(Poikkeama %)		
KAYTTOTALOUS-OSA														
Tarkastuslautakunta														
Tarkastustoimi	16		16	17,5	2,0	9,42 %								
Kunnanhallitus														
Hallintopalvelut	2 362	70,5	2 432	2 118	-314	-12,91 %	734		734	647	-86	-11,77	-1 699	-1 471
Talous- ja tukipalvelut	2 506		2 506	2 262	-244	-9,74 %	1798		1 798	1 805	7	0,40	-708	-457
Maankäyttö ja kaavoitus	136		136	80	-55	-40,88 %	4		4	2	-2	-56,41	-132	-79
Sosiaalipalvelut, terveyspalvelut	24 605	420	25 025	24 343	-682	-2,72 %	35		35	152	117	334,70	-24990	-24 191
Elinvoimalautakunta														
Elinvoimapaivellut	1 440		1 440	1 445	16	1,08 %	92		92	151	59	64,48	-1 348	-1 305
Sivistyslautakunta														
Sivistyspalvelut	12 537		12 537	12 262	-275	-2,19 %	700		700	821	121	17,20	-11836	-11441
Tekninen lautakunta														
Tekniset palvelut	3 193		3 193	3 185	-7	-0,23 %	3807		3 807	3 955	149	3,90	614	770
Vesihuoltolaitos	738		738	752	14	1,87 %	1578		1578	1377	-201	-12,75	840	625
Rakennus- ja ympäristöjaosto														
Rakennusvalvonta	203	38	241	250	9	3,64 %	108		108	104	-4	-3,64	-134	-147
Ympäristönsuojelu	197		197	201	4	2,09 %	17		17	60	43	252,20	-180	-141
INVESTOINTIOSA														
Kunnanhallitus														
Hallintopalvelut	550	179	729	606	-123		200		200	253	53		-529	-353
Talous- ja tukipalvelut														
Maankäyttö ja kaavoitus														
Sosiaalipalvelut, terveyspalvelut														
Sivistyslautakunta														
Sivistyspalvelut														
Tekninen lautakunta														
Tekniset palvelut	2 745	275	3 020	1 765	-1 255								-3 020	-1 765
Vesihuoltolaitos	2 205	205	2 410	446	-1 964								-2 410	-446

Tilinpäätöksessä on esitetty eri toimielinten toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä niiden toteutuminen.

KUNTAKONSERNI

Kunnan yhdisteltyyn konsernitilinpäätökseen kuuluvat kunnan tytäryhtiöt: Pälkäneen Asuntotuotanto Oy, Pälkäneen Aluelämpö Oy, Pälkäneen Valokuitu Oy ja Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo. Lisäksi yhdisteltyyn konsernitilinpäätökseen sisältyvät osuudet kuntayhtymistä (Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä, Pirkanmaan liitto ja Koulutuskeskus Tavastia) ja yksi osakkuusyhteisö (Luopioisten Vesihuolto Oy).

Konsernitilinpäätös on 553.000 € alijäämäinen (TP 2018/ -2.545.830 €). Konsernin velat tilikauden päättyessä olivat 23.763.589 € (TP 2018/23.679.677 €, joka on 3.692 €/asukas (TP 2018/3.644 €).

TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN

Arviointikertomuksessa vuonna 2018 edellytettiin, että kunnanhallituksen johdolla tehdään talouden tasapainon valmistelua niin, että talouden vuotuinen alijäämä poistuu ensisijaisesti rakenteellisin keinoin. Viime vuonna kunnanhallitus asetti 2 milj. euron säästötavoitteet toteutettavaksi vuosina 2020-2022, minkä pohjalle mm. talousarvio vuodelle 2020 ja suunnitelma 2020-2022 perustuvat.

Toimintakulujen määrä vuonna 2019 oli 2,1 % pienempi kuin edellisvuonna ja toimintakate parani 1,0 milj. euroa (2,5 %), kun tilinpäätöksessä 2018 toimintakulujen kasvu oli 1,4 % ja toimintakateen heikennys 1,9 % edellisvuoteen nähden. Tältä osin talouden kehitys on ollut positiivista.

SIDONNAISUUSILMOITUKSET

Kuntalain mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla.

Pälkäneen kunta on hankkinut sidonnaisuusrekisteripalvelut Project-TOP Solutions Oy:ltä. Palvelu on verkkopalvelu, johon luottamushenkilöt ja viranhaltijat itse täydentävät sidonnaisuustietonsa. Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä ja vie sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Tarkastuslautakunta on antanut selvityksen sidonnaisuusilmoituksista kunnanvaltuuston joulukuun kokouksessa.

MUUT HAVAINNOT

Kuntalain (410/2015) 14 §:n mukaan valtuusto päättää kuntastrategiasta. Valtuusto päätti kuntastrategiasta 2018-2028, jonka isona tavoitteena on kasvattaa kunnan asukasmäärää 1000:lla asukkaalla. Strategian työstämistä ja toteuttamista varten on perustettu työryhmiä, jotka ovat aloittaneet työnsä. Toistaiseksi aloitetuista toimenpiteistä kuten Roholan kunnallistekniikan valmistumisesta huolimatta, kunnan väkimäärä ei ole kasvussa, vaan on edelleen laskusuunnassa.

Parin viime vuoden aikana kunnan henkilöstössä, erityisesti johtavien viranhaltijoiden keskuudessa, on tapahtunut paljon muutoksia eikä kaikkia virkoja ole täytetty. Mm. talousjohtajan ja teknisen suunnittelujohtajan virat ovat täyttämättä. Jos nämä ovat pysyviä ratkaisuja, tulee hallintosääntöön tehdä tarvittavat muutokset.

Pälkäneen Valokuitu Oy:n toiminta on ollut tappiollista. Verkon rakentaminen on edistynyt jonkin verran paremmin kuin aiemmin, mutta liittymien myynnissä ei ole saavutettu tavoitteita. Kunnan vastuut ovat kunnan kokoon ja valokuituyhtiön tulontuottokykyyn nähden varsin suuret. Kunnanhallituksen on seurattava valokuituyhtiön kehitystä ja arvioitava säännöllisesti kunnan vastuiden määriä.

Kunnan hankintaohje olisi hyvä löytyä kunnan verkkosivuilta. Hankintasopimusten ja niihin liittyvien dokumenttien hallintaan tulee kiinnittää huomiota siten, että ne ovat tarvittaessa aina käytettävissä. Suunnittelussa ja urakoiden tarjouspyynnöissä täytyy ottaa huomioon mahdolliset lisätyöt ja niiden välttämättömyys tulee selvittää mahdollisimman tarkkaan. Sopimusten toteutumista on seurattava huolella ja reagointi mahdollisiin muutostarpeisiin on tehtävä viipymättä ja kirjallisena.

Teknisen toimen alaisuudessa olevat lupa-asiat ovat paremmalla tolalla kuin aikoihin.

Vaikka sosiaali- ja terveyspalvelujen menot toteutuivat paremmin kuin arvioitiin, niin kunnanhallituksen on syytä edelleen kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten hallintaan käytettävissä olevin keinoin.

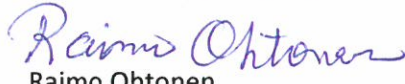
Pälkäneellä 28.5.2020

Tiina Kokkola, puheenjohtaja

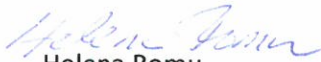

Matti Rulja, varapuheenjohtaja

Raimo Ohtonen

Jarkko Pihkala

Helena Romu

Katja Saarinen

Veli-Matti Salakka

